

Dosarul nr. 2ra-1731/21

Prima instanță: Judecătoria Orhei sediul Telenești (jud. G. Popa)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Budăi, I. Cotruță, V. Mihaila)

DECIZIE

15 decembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul

Judecătorii

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Ala Cobăneanu

examinând recursurile declarate de Consiliul raional Telenești, de Ministerul
Finanțelor al Republicii Moldova și de moștenitorii legali a lui Victor Golban, Olga
Golban, Oleg Golban și Lilian Golban, reprezentați de avocatul Ivan Turceac

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Victor Golban împotriva
Consiliului raional Telenești și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu
privire la încasarea valorii bunurilor confiscate, naționalizate și a cheltuielilor de
judecată

împotriva deciziei din 10 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost
admisă cererea de apel depusă de Consiliul raional Telenești și cererea de alăturare
la apel depusă de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, casată parțial
hotărârea din 11 iunie 2020 a Judecătoriei Orhei sediul Telenești și emisă în această
parte o nouă hotărâre

constată:

La 25 aprilie 2019, Victor Golban a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Consiliului raional Telenești și Ministerului Finanțelor al Republicii
Moldova cu privire la încasarea valorii bunurilor confiscate, naționalizate și a
cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că la 11 iunie 1941, bunelul său, Vasili
XXXXX Bîrca, născut în anul XXXXX, originar și locuitor din sat. XXXXX r-nul
XXXXX RSSM, a fost arestat de către organele NKGB ale RSSM, pus sub învinuire
din motive politice în baza art. 58-13 CP al RSFSR ca membru al Partidului Național
Liberal și deportat în or. XXXXX regiunea XXXXX.

Ca urmare a aplicării măsurilor de constrângere întreprinse de către stat față
de familia Bîrca a fost confiscată toată averea pe care o deținea în proprietate privată

la acel moment și anume: casa de locuit din sat. XXXXX r-nul XXXXX cu tot mobilierul, accesoriile, animalele mari cornute, produse cerealiere, mărfuri industriale, mărfuri de uz menajer, inclusiv terenuri cu destinație agricolă cu suprafața de 23,5 ha.

La 29 noiembrie 2017, prin certificatul de reabilitare cu nr. 21-615/16 3819 eliberat de către Procuratura Republicii Moldova, a fost informat că bunelul său, Vasili XXXXX Bîrca, născut la XXXXX, originar și locuitor din sat. XXXXX r-nul XXXXX RSSM a fost declarat victima represiunilor politice și reabilitat postmortem în conformitate cu Decretul Președintelui URSS din 13 august 1990 cu privire la repunerea în drepturi a victimelor represiunilor politice din anii 20-50.

A precizat reclamantul că în prezent dânsul este unicul moștenitor legal a deportatului și ulterior reabilitat - Vasili XXXXX Bîrca.

Astfel, în conformitate cu prevederile Legii nr. 1225-XII din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice (art. 12, 12¹), la 9 noiembrie 2018 a depus cerere la Comisia specială pentru examinarea cererilor persoanelor supuse represiunilor politice și moștenitorilor lor, din Consiliul Raional Telenești cu privire la recuperarea bunurilor, valorii bunurilor confiscate, naționalizate rămase după deportatul Vasili XXXXX Bîrca.

La 27 martie 2019, Comisia a expediat în adresa lui extrasul din procesul-verbal nr. 1 prin care a fost informat că „se refuză de a satisface cererea lui Victor Golban privind recuperarea averii bunelului său Vasili Bîrca, represat din localitatea Verejeni r-nul Telenești, deoarece termenii de prescripție au fost omiși de către solicitant după anul 1993, iar în anul 2007 când a intrat în vigoare Legea nr. 186-XVI din 29 iunie 2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 1225-XII din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor politice, art. II - Cetățenii RM supuși represiunilor politice și ulterior reabilitați, în privința cărora, la data intrării în vigoare a prezentei legi, a expirat termenul de prescripție pentru depunerea cererii de restituire a bunurilor de care au fost deposedați, se pot adresa comisiilor speciale cu cererile respective în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentei legi, dumneavoastră din nou ați omis termenul de adresare către Autoritățile publice care a fost stabilit de la 1 ianuarie 2007 până la 31 decembrie 2007”.

A evidențiat că despre faptul reabilitării bunelului său Vasili XXXXX Bîrca, dânsul moștenitorul legal al acestuia a fost informat la 29 noiembrie 2017, iar cererea a fost depusă la 9 noiembrie 2018.

Prin urmare, a considerat că termenul acordat pentru depunerea cererii de restituire a bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie ori de recuperare a valorii acestora, nu a fost omis.

Și-a întemeiat pretențiile în temeiul dispozițiilor art. 12, 12¹ din Legea nr. 1225-XII din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, art. 7, 28, 85, 166 CPC.

A solicitat admiterea acțiunii, încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Consiliului raional Telenești în beneficiul lui cu titlu de recuperare a valorii averii confiscate, pentru bunul imobil - teren cu suprafața de 23,5 ha, a sumei

în mărime de 908 275 de lei și pentru bunurile mobile, a sumei de 1 122 000 de lei, precum și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 11 iunie 2020 a Judecătoriei Orhei sediul Telenești, a fost admisă acțiunea.

Au fost încasate de la bugetul de stat prin intermediul Consiliului raional Telenești în beneficiul lui Victor Golban, pentru bunul imobil - teren cu suprafața de 23,5 ha suma în mărime de 908 275 de lei, pentru bunurile mobile - suma în mărime de 1 122 000 de lei și cheltuielile de judecată în mărime de 6 920 de lei.

Prin decizia din 10 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost admisă cererea de apel depusă de Consiliul raional Telenești și cererea de alăturare la apel depusă de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, casată hotărârea din 11 iunie 2020 a Judecătoriei Orhei sediul Telenești, în partea încasării sumei de 908 275 de lei, pentru bunul imobil - teren cu suprafața de 23,5 ha și emisă în această parte o nouă hotărâre prin care a fost respinsă ca neîntemeiată pretenția cu privire la încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Consiliului raional Telenești în beneficiul lui Victor Golban a sumei în mărime de 908 275 de lei pentru bunul imobil - teren cu suprafața de 23,5 ha.

În rest, a fost menținută hotărârea primei instanțe.

La 13 septembrie 2021, prin intermediul oficiului poștal, Consiliul raional Telenești a declarat recurs împotriva deciziei din 10 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca tardivă sau neîntemeiată.

În susținerea recursului a invocat că instanța de apel nu a luat în calcul că adresarea către comisia specială din cadrul Consiliul raional Telenești a lui Victor Golban de restituire și compensare a valorii bunurilor confiscate este una tardivă.

Iar termenii de prescripție au fost omiși de către persoanele cointeresate după 1993, mai cu seamă că în 2006 a fost omis termenul și potrivit Legii nr. 186-XVI din 29 iunie 2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 1225-XII din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, prin care a fost permis persoanelor represate de a se adresa către Autoritățile Publice de nivelul II de a li se restitui și compensa valoarea bunurilor confiscate.

Faptul invocat cu privire la înștiințarea legală despre reabilitarea bunelului său Vasili XXXXX Bîrca abia la 29 noiembrie 2017 este o declarație falsă, deoarece familia Golban (Lilian Golban fiul lui Victor Golban) a primit copia dosarului de deportare în care este menționat faptul reabilitării membrilor familiei Bîrcă la data de 22 iulie 2010, (Informația de la Serviciul tehnologiei informaționale a Ministerului Afacerilor Interne).

Instanța de apel a făcut referire la faptul ca Victor Golban a probat cu Lista denumirilor, dar nu a luat în calcul și faptul că în același dosar primit de Lilian Golban, la 22 iulie 2010, din care a fost selectată lista denumirilor, se indică și faptul că cetățeanul Vasili Bîrca a fost repus în drepturi prin Ucazul Președintelui USSR din 13 august 1990 privind repunerea în drepturi a tuturor jertfelor represiunilor politice.

La fel, instanța de apel neîntemeiat în procesul de emiteră a hotărârii judecătorești, nu a reținut faptul că evaluarea bunurilor imobile, care pot fi restituite conform prevederilor art. 12 din Legea nr. 1225/1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice și Metodologiei de evaluare a bunurilor imobile confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesia persoanelor supuse represiunilor politice, aprobată prin Ordinul Agenției Funciare și Cadastru nr. 136/2008, este realizată de organul cadastral, iar evaluarea bunurilor se face doar în măsura în care sunt prezentate către entitatea de evaluare a actelor ce atestă confiscarea, naționalizarea bunurilor sau scoaterea lor în orice alt mod din posesie, eliberate de arhive și de alte instituții abilitate, precum și actele cu descrierea obiectelor evaluării eliberate de arhivă și alte instituții abilitate.

Având în vedere că evaluarea a fost efectuată de Camera de Comerț și Industrie (Raport de evaluare nr. 0358661 din 10 septembrie 2018) și nu se face trimitere la acte care ar confirma lista exhaustivă a bunurilor confiscate, precum și acte care ar permite descrierea fizică a bunurilor, respectiv această evaluare nu urma să fie admisă ca probă în sensul art. 118 CPC.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare au ajuns la concluzia de a încasa de la bugetul de stat prin intermediul Consiliului raional Telenești în beneficiul lui Victor Golban, pentru bunurile mobile - suma în mărime de 1 122 000 de lei, dar nu au reținut că în Raportul de evaluare nr. 0358661 din 10 septembrie 2018 efectuat de Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova, sunt indicate doar prețurile medii ale obiectelor înstrăinate, dar nu este calculată și valoarea lor cantitativă, care nicidecum nu atinge suma de 1 122 000 de lei.

Cu privire la cheltuielile de judecată solicitate de Victor Golban în sumă totală de 6 920 de lei, instanța de apel nu s-a expus în privința excluderii sumei de 1 920 de lei, care au fost achitați pentru efectuarea rapoartelor de evaluare a bunurilor, deci suma dată nu face parte din cheltuieli de judecată, fiind achitată anterior procesului de judecată.

La 22 septembrie 2021, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 10 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiteră unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca tardivă sau neîntemeiată.

În motivarea recursului a invocat că în Raportul de evaluare al Camerei de Comerț și Industrie nr. 0358661 din 10 septembrie 2018 nu se face trimitere la acte, care ar confirma lista exhaustivă a bunurilor confiscate, precum și acte care ar permite descrierea fizică a bunurilor, respectiv acest raport de evaluare nu urma să fie admis ca probă în sensul art. 118 CPC.

Prin urmare, instanțele de judecată ierarhic inferioare neîntemeiat au dispus spre restituire valoarea bunurilor mobile în lipsa unor acte care ar confirma confiscarea acestora.

La fel, a evidențiat că Raportul de evaluare al Camerei de Comerț și Industrie nr. 0358661 din 10 septembrie 2018 conține greșeli/neclarități, deci nu putea fi calificat drept probă pertinentă la adoptarea hotărârii judecătorești.

A menționat că prin Decizia Comisiei speciale din cadrul Consiliului raional Telenești din 27 martie 2019, a fost respinsă cererii lui Victor Golban privind recuperarea averii bunelului său Vasili Bîrca, deoarece termenul de prescripție stabilit de Legea nr. 1225/1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, inclusiv cel de repunere stabilit prin Legea nr. 186/2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 1225/1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, a fost omis, fapt care presupune inclusiv respingerea acțiunii civile ca tardivă.

La examinarea cauzei, prima instanță nu a verificat cercul de moștenitori respectiv, dacă persoana represată nu are și alți descendenți care ar putea să formuleze pretenții proprii la obiectul litigiului.

A considerat că Victor Golban nu poate avea calitatea de moștenitor privind dreptul de a cere contravaloarea bunurilor confiscate, deoarece acest drept nici măcar nu a fost obținut de către Vasili Bîrca sau Anna Golban (fiica lui Vasili Bîrca) în legătură cu faptul că Legea nr. 1225/1992 a intrat în vigoare după decesul acestora.

Totodată, din actele cauzei nu rezultă că fiica, Anna Golban a obținut certificat de moștenitor asupra bunurilor după decesul tatălui său, Vasili Bîrca.

Astfel, în lipsa certificatului de moștenitor, Anna Golban nu este moștenitoarea bunurilor/drepturilor tatălui său, Vasilii Bîrcă.

Respectiv, bunurile/drepturile lui Vasili Bîrca nu puteau trece prin succesiune către Victor Golban, care este fiul Annei Golban, din considerentul că ultima nu deținea certificatul de moștenitor asupra bunurilor tatălui, Vasilii Bîrcă.

Instanța de apel nu a ținut cont nici de prevederile art. 12 din Legea nr. 1225/1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice și pct. 11 din Regulamentul privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice, precum și achitarea compensației în cazul decesului ca urmare a represiunilor politice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 627/2007.

La 29 septembrie 2021, moștenitorii legali a lui Victor Golban, Olga Golban, Oleg Golban și Lilian Golban, reprezentați de avocatul Ivan Turceac au declarat recurs împotriva deciziei din 10 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În susținerea recursului au invocat că instanța de apel a interpretat eronat prevederile Legii nr. 1225/1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, ajungând la o concluzie eronată precum că o persoană nu poate să solicite restituirea terenurilor sau valoarea acestora.

Astfel, din punct de vedere al topicii frazei, sintagma „nu se restituie terenurile, pădurile, plantațiile multianuale, obiectivele scoase din circuitul civil, precum și alte bunuri confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie din considerente ce nu au legătură cu represiunile politice” trebuie înțeleasă după cum urmează: „nu constituie obiect al restituirii terenurile, pădurile, plantațiile multianuale, obiectivele scoase din circuitul civil, precum și alte bunuri confiscate, doar în cazul în care nu au legătură cu represiunile politice, altfel spus, legiuitorul a

plasat greutatea semantică anume pe calitatea de „nelegătură a prezumatelor bunuri cu actul represiunilor politice”, în rest, formularea nu poate fi considerată ca fiind echivocă și se referă la restituirea tuturor bunurilor (inclusiv a terenurile, pădurile, plantațiile multianuale, obiectivele scoase din circuitul civil, precum și alte bunuri confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie) în condițiile când respectivele bunuri au fost confiscate, naționalizate sau scoase prin orice alt mod din posesie.

În consecință, prezenta prevedere trebuie înțeleasă în sensul că se restituie toate bunurile fără excepție sau alte derogări care au constituit obiectul confiscării, naționalizării sau scoaterea prin orice alt mod din posesia proprietarului în legătură cu represiunile politice.

Au menționat că pretențiile din cererea de chemare în judecată au fost admise parțial, fiind inadmisibilă integrarea parțială în drepturile politice, sociale și civile, pierdute în legătură cu represiunile politice, după cum este inadmisibilă restituirea parțială a bunurilor sau valorilor lor confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesia lor.

Prin urmare, au considerat că doar integrarea totală în drepturile politice, sociale și civile, pierdute în legătură cu represiunile politice, atât persoanelor supuse represiunilor politice și ulterior reabilitate, cât și moștenitorilor acestora, poate aduce satisfacție echitabilă în sensul legii menționate, or o despăgubire parțială aduce grave atingeri drepturilor fundamentale.

La 15 octombrie 2021, în adresa Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Consiliului raional Telenești, Olgăi Golban, Oleg Golban și Lilian Golban au fost expediate copiile cererilor de recurs depuse de Consiliul raional Telenești, de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și de moștenitorii legali a lui Victor Golban, Olga Golban, Oleg Golban și Lilian Golban, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 86), fiind recepționată la 20 octombrie 2021, ceea ce se atestă prin avizele de recepție anexate la actele cauzei (f. d. 88-90 vol. II).

La 22 noiembrie 2021, Consiliul raional Telenești a depus referință la recursul declarat de moștenitorii legali a lui Victor Golban, Olga Golban, Oleg Golban și Lilian Golban, solicitând respingerea recursului.

Până la data stabilită pentru examinarea recursurilor, în adresa Curții Supreme de Justiție, alte referințe nu au parvenit.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa recurenților Olga Golban, Oleg Golban și Lilian Golban la 27 iulie 2021, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 61 vol. II), însă careva date care ar confirma cu certitudine data recepționării acesteia la materialele dosarului lipsesc, în cererea de recurs recurenții menționând că au recepționat copia deciziei instanței de apel la 2 august 2021.

Tot actele cauzei atestă că copia deciziei recurate a fost expediată la 27 iulie 2021 la adresa electronică a recurenților Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Consiliul raional Telenești, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele dosarului (f. d. 62 vol. II).

Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursurile la 13 septembrie 2021, 22 septembrie 2021 și 29 septembrie 2021 în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile urmează a fi admise, cu casarea deciziei instanței de apel și remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum denotă actele cauzei, Victor Golban înaintând acțiunea în judecată împotriva Consiliului raional Telenești și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, a solicitat încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Consiliului raional Telenești în beneficiul lui cu titlu de recuperarea valorii averii confiscate, pentru bunul imobil - teren cu suprafața de 23,5 ha, a sumei în mărime de 908 275 de lei și pentru bunurile mobile, a sumei de 1 122 000 de lei, precum și a cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a admis acțiunea și a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Consiliului raional Telenești în beneficiul lui Victor Golban, pentru bunul imobil - teren cu suprafața de 23,5 ha suma în mărime de 908 275 de lei, pentru bunurile mobile - suma în mărime de 1 122 000 de lei și cheltuielile de judecată în mărime de 6 920 de lei.

Judecând apelul declarat de către Consiliul raional Telenești și cererea de alăturare la apel depusă de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, instanța de apel a admis apelul și cererea de alăturare la apel, a casat hotărârea din 11 iunie 2020 a Judecătoriei Orhei sediul Telenești, în partea încasării sumei de 908 275 de lei, pentru bunul imobil - teren cu suprafața de 23,5 ha și a emis în această parte o nouă hotărâre prin care a respins ca neîntemeiată pretenția cu privire la încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Consiliului raional Telenești în beneficiul lui Victor Golban a sumei în mărime de 908 275 de lei pentru bunul imobil - teren cu suprafața de 23,5 ha. În rest, a menținut hotărârea primei instanțe.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în recurs, instanța de recurs constată că soluția a fost dată de către instanța de apel fără elucidarea pe deplin a circumstanțele cauzei și fără determinarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele invocate.

În susținerea acestei concluzii se vor reține prevederile art. 130 alin. (1) și (2) CPC, care stipulează că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Niciun fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor.

Potrivit art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată și din specificul obiectului acțiunii în cauză, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi legale, instanța de apel a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a examina legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului în raport cu regulile și legislația ce guvernează litigiul în cauză.

La caz, se constată că instanța de apel judecând apelul declarat de către Consiliul raional Telenești și cererea de alăturare la apel depusă de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, la adoptarea soluției sale, într-un mod superficial a reținut că în conformitate cu certificatul de reabilitare nr. 21-615/163819 din 29 noiembrie 2017 eliberat de Procuratura Republicii Moldova, Vasili Bîrca a fost declarat victimă a represiunilor politice și reabilitat post-mortem în conformitate cu Decretul Președintelui URSS din 13 august 1990, iar la 9 noiembrie 2018, Victor Golban, în calitate sa de moștenitor al bunelului său, Vasili Bîrca s-a adresat cu cerere către Comisia Specială a Consiliului raional Telenești prin care a solicitat restituirea valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice.

Astfel, instanța de recurs va remarca că, deși pe de o parte instanța de apel a reținut că prin extrasul din procesul-verbal nr. 1 din 27 martie 2019, emis de Comisia Specială a Consiliului raional Telenești, s-a refuzat în satisfacerea cererii lui Victor Golban privind recuperarea averii bunelului său Vasili Bîrca, represat din satul Verejeni r-nul Telenești, deoarece au fost omiși termenii de prescripție prevăzuți de Legea nr. 1225-XII din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimilor represiunilor politice, cu ulterioarele modificări, pe de altă parte, într-un mod pripit a constatat că în speță nu a fost demonstrat că Victor Golban a aflat despre reabilitarea bunelului său Vasili Bîrca, anterior datei de 29 noiembrie 2017, când a fost eliberat certificatul de reabilitare nr. 21-615/163819, de către Procuratura

Republicii Moldova.

Or, ajungând la o astfel de concluzie, instanța de apel a trecut cu vederea și nu a supus aprecierii argumentul adus de către Consiliul raional Telenești în cererea de apel precum că Lilian Golban, unul din copiii lui Victor Golban, a primit la data de 22 iulie 2010 copia dosarului de deportare în care este menționat faptul reabilitării membrilor familiei Bîrca (f. d. 182 vol. I).

Elucidarea acestui aspect, însă, este cu atât mai important, cu cât și din scrisoarea Serviciului tehnologiei informaționale al Ministerului Afacerilor Interne al RM nr. 8/6-5-2830 din 20 mai 2020, rezultă că copia dosarului de deportare a lui Vasili Bîrca a fost expediat cu nr. 8/4-G-26 din 22 iulie 2010, în adresa cetățeanului Lilian Golban (fiul lui Victor Golban), împrejurare care a fost lăsată fără examinare de către instanța de apel (f. d. 160 vol. I).

Ca urmare, verificarea acestor particularități devine inevitabilă în situația în care prin certificatul de reabilitare nr. 21-615/163819 din 29 noiembrie 2017 eliberat de către Procuratura Republicii Moldova, a fost stabilit că încă *prin concluzia Procuraturii RM din 7 octombrie 1991*, Vasili Bîrca este declarat victimă a represiunilor politice și reabilitat post-mortem în conformitate cu Decretul președintelui URSS din 13 august 1990 „Cu privire la repunerea în drepturi a victimelor represiunilor politice din anii 20-50” (f. d. 11 vol. I).

Aceasta mai cu seamă că cererea de chemare în judecată a fost depusă de către Victor Golban ca consecință a respingerii ca tardivă a cererii de recuperare a averii bunelului său Vasili Bîrca, prin decizia din 27 martie 2019 a Comisiei Speciale a Consiliului raional Telenești, care este un organ cvazijudiciar, abilitat cu examinarea cererii de restituire a bunurilor, sau recuperarea valorii acestora prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice (reglementare amiabilă).

De altfel, instanța de apel, la acest capitol a lăsat fără examinare și nu a clarificat nici argumentele Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova din cererea de alăturare la apel, precum că prin hotărârea Judecătoriei Orhei sediul Telenești din 30 martie 2017, plasată pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată, *în cauza civilă la cererea lui Victor Golban cu privire la constatarea faptelor juridice, a fost constatat faptul acceptării succesiunii de către Anna Golban după decesul lui Vasili Bîrca*, precum și constatat faptul intrării în averea succesorală a lui Victor Golban după decesul mamei sale Anna Golban (f. d. 207 vol. I).

Așadar, deși la adoptarea soluției sale, instanța de apel a reținut certificatul de moștenitor legal, eliberat la 26 aprilie 2018, de notarul Viorica Școlnic, prin care se atestă că moștenitor al averii succesorală a Annei Golban decedată la XXXXX este fiul Victor Golban, iar averea succesorală pentru care este eliberat prezentul certificat constă din dreptul de a cere în temeiul Legii nr. 1225/1992 privind reabilitatea victimelor represiunilor politice, restituirea bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase în orice mod din posesia sau recuperarea valorii acestora prin achitarea de compensații ce-i revin cetățeanului Vasili Bîrca, victimă a represiunilor politice, moștenitor al căruia a fost fiica Anna Golban, care a acceptat moștenirea, dar nu și-a legalizat drepturile succesorală din cauza decesului, instanța de apel nu a dat o apreciere clară și exhaustivă invocărilor Ministerului Finanțelor al

RM din cererea de alăturare la apel, precum că Victor Golban nu poate avea calitatea de moștenitor privind dreptul de a cere contravaloarea bunurilor confiscate, deoarece acest drept nu a fost obținut nici de către bunelul lui Vasili Bîrca și nici de către mama lui Anna Golban, deoarece Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225-XII din 8 decembrie 1992, a intrat în vigoare după decesul acestora care a avut loc la XXXXX și respectiv XXXXX (f. d. 207 vol. I).

Mai mult, în speță, de principiu este și faptul că instanța de apel a lăsat fără analiză și argumentul Consiliului raional Telenești din cererea de apel, precum că în dosarul de deportare a familiei Bîrca nu există careva acte ce ar confirma faptul confiscării bunurilor familiei Bîrca, dar sunt anexate numai confirmări ale bunurilor deținute de membrii familiei (f. d. 182 verso vol. I), cât și faptul că Raportul de evaluare al Camerei de Comerț și Industrie nr. 0358661 din 10 septembrie 2018 conține greșeli/neclarități, nu face trimitere la careva acte, care ar confirma lista exhaustivă a bunurilor confiscate, precum și acte care ar permite descrierea fizică a bunurilor.

Drept urmare, instanța de recurs remarcă că întru judecarea justă și corectă a litigiului, ca urmare a identificării în substanță a obiectului litigiului, instanța de apel era obligată să se expună și să dea apreciere tuturor motivelor invocate în apel, fapt ce direct rezultă din prevederile art. 373 alin. (1), (5) CPC.

Pe cale de consecință, este evident că omiterea verificării aspectelor menționate de către instanța de apel, direct indică la examinarea superficială a apelului, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale, aplicabile cazului.

În respectivul sens, se accentuează că prin neexpunerea de către instanță asupra tuturor argumentelor și probelor invocate, se constată nerespectarea la caz a standardelor unui proces echitabil garantate de art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, care prezumă dreptul la o hotărâre motivată, instanța judecătorească fiind obligată a se expune asupra tuturor obiecțiilor invocate de către subiecți.

Prin urmare, din perspectiva celor expuse, este de observat că decizia instanței de apel nu se încadrează exigențelor art. 239 -241 CPC, în condițiile în care nu sunt analizate raporturile juridice dintre părți prin prisma susținerilor, apărărilor și probelor din dosar, inclusiv asupra existenței abaterilor de la legalitate.

Pe când, motivarea hotărârii trebuie să fie clară, concisă și concretă în concordanță cu probele și actele de la dosar, ea constituind astfel o garanție pentru părțile din proces în fața eventualului arbitrar judecătoresc și, de altfel, singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a se putea exercita controlul judiciar.

Față de toate aceste considerente, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile, de a casa integral decizia instanței de apel și de a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel, deoarece eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând cauza, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admit recursurile declarate de Consiliul raional Telenești, de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și de moștenitorii legali a lui Victor Golban, Olga Golban, Oleg Golban și Lilian Golban, reprezentați de avocatul Ivan Turceac.

Se casează decizia din 10 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Victor Golban împotriva Consiliului raional Telenești și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la încasarea valorii bunurilor confiscate, naționalizate și a cheltuielilor de judecată, cu remiterea cauzei pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecători.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Ala Cobăneanu